

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet 2005 óta folytatja a „Diplomás pályakezdekők a versenyszektorban” kutatási programot, amelynek keretében a magyar vállalatok körében évente felmérést készít a diplomás pályakezdekők jelenlegi és jövőbeli foglalkoztatásának jellemzőiről, a foglalkoztatottság trendjeiről, nehézségeiről beleértve a diplomás pályakezdekők bérezését, kompetenciáit, illetve a felsőoktatási intézmények elfogadottságát és presztízsét. 2011-ben 1313 vállalkozást kerestünk fel. A teljes mintában 30 százalékot tesznek ki az 50 fő alatti cégek, 19 százalékot az 50-100 fő közöttiek, 24 százalékot a 100-250 fő közöttiek.

A legfrissebb eredmények szerint továbbra is több cég venne fel diplomást, mint amennyi leépítésben gondolkodik, és a felveendő diplomások száma is magasabb azokénál, akiket a tervezett elbocsátások érinthetnek – tehát elmondható, hogy nincs diplomás túlképzés Magyarországon. A 20 főnél több alkalmazottal rendelkező vállalatok 95 százaléka foglalkoztat diplomásokat, friss diplomást pedig 42 százalékuk. A 2011-es eredmények alapján valószínűsíthető, hogy az olyan mérnöki végzettségek esetében, mint például a villamos-, gépész-, építő vagy gyártástechnológiai mérnökök, a kereslet jelentős növekedésére lehet számítani 2012-ben. Legkevesebb a turisztikai munkatársak esetében, valamint a pénzügyi, logisztikai pályakezdekő munkakörökben és a speciális tudást nem igénylő általános asszisztensi munkakörökben lehet a rövid távú kereslet csökkenését prognosztizálni. A GVI presztízsrangszora szerint a gazdasági képzések közül a Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kara és a Gazdálkodástudományi Kar állnak első helyen, a műszaki képzések közül pedig a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépészmérnöki Kara és a Villamosmérnöki és Informatikai Kara áll az első két helyen.

A diplomás pályakezdekők iránti kereslet

A gazdasági válság nem hagyta érintetlenül a diplomások iránti kereslet alakulását a versenyszektorban: míg 2009-ben több cég tervezett elbocsátást, mint létszámfelvételt a diplomás munkavállalók körében, addig 2010-ben már 12 százalékponttal több volt a létszámfelvételt tervező cégek aránya az elbocsátást tervezőkhöz képest. Ez a tendencia nem folytatódott azonban 2011-ben és a vállalati szándékok szerint 2012-ben sem fog, sőt a 2011. évi felvétel adatai a diplomás munkaerőre irányuló kereslet csökkenését jelzik előre. Ez a várható csökkenés azonban nem lesz olyan mértékű, mint a válság mélypontján, 2009-ben. A Rövid távú munkaerő-piaci prognózis és a GVI diplomás pályakezdekők iránti keresletet vizsgáló vállalati adatfelvételének legfrissebb eredményei szerint továbbra is több cég venne fel diplomást, mint amennyi leépítésben gondolkodik és a felveendő diplomások száma is magasabb azokénál, akiket a tervezett elbocsátások érinthetnek. Tehát elmondható, hogy nincs diplomás túlképzés Magyarországon.

A diplomások kedvező munkaerő-piaci helyzetének mércéje az alacsony munkanélküliségi arányok mellett az, hogy mekkora bérprémiummal jár az egyetem elvégzése az érettségihez képest. A 22-30 éves korosztályban a főiskolát és egyetemet végzettek bérprémiuma a 2000-2009 között némileg csökkent ugyan, de még mindig magas: 2009-ben a főiskolásoknál 50% körüli, az egyetemi végzettségűknél pedig meghaladja a 100%-ot. A bérhozzamok vizsgálata azt húzza alá, hogy a munkaerő-piac keresleti oldalán továbbra is erős igény mutatkozik meg a frissen végzett diplomások iránt.

A friss diplomások alkalmazásának számos előnye lehet. A vállalatok leginkább az új szellemiséget, illetve a rugalmasságot (miszerint a pályakezdők könnyen alkalmazkodnak a vállalati kultúrához) emelték ki a friss diplomásokkal kapcsolatban – előbbivel való egyetértés százasként 72 pont, utóbbival pedig 71 pont. Ezzel együtt elutasítják azt, hogy olcsóbb lenne a pályakezdők alkalmazása – ezzel az állítással való egyetértés százasként mindössze 51 pont volt.

A 2011-es, legfrissebb eredmények alapján valószínűsíthető, hogy az olyan mérnöki végzettségek esetében, mint például a villamos-, gépész-, építő vagy gyártástechnológiai mérnökök, a kereslet jelentős növekedésére lehet számítani 2012-ben. Legkevesbé a turisztikai munkatársak esetében, valamint a pénzügyi, logisztikai pályakezdő munkakörökben és a speciális tudást nem igénylő általános asszisztensi munkakörökben lehet a rövid távú kereslet csökkenését prognosztizálni.

Pályakezdők alkalmazása

A vállalkozások elsősorban többségénél dolgozik diplomás, azonban nem mondható el ugyanez a friss diplomások alkalmazásáról. Míg a 20 főnél több alkalmazottal rendelkező vállalatok 95 százaléka foglalkoztat diplomást, addig friss diplomást „csak” 42 százalékuk. Közép-Magyarországon és Budapesten ezek az arányok magasabbak: például a központi régióban a vállalatok 44 százaléka, a fővárosban pedig 52 százalékuk alkalmaz friss diplomást.

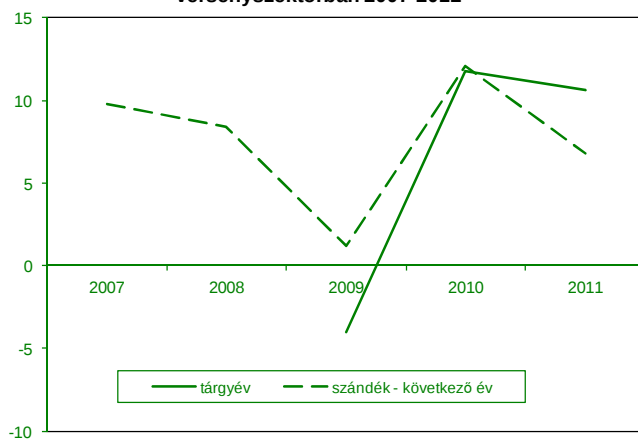
Érthető módon MA friss diplomást nagyobb arányban terveznek felvenni a vállalatok, mint BA fokozattal rendelkezőket. Az előbbi a vállalatok 24 százaléka, utóbbit pedig a vállalatok 14 százaléka fontolgatja. A Budapesten és Közép-Magyarországon tevékenykedő vállalatok nagyobb arányban tervezik mind a MA fokozatúakat, mind a BA fokozatú friss diplomások felvételét. Budapesten az előbbi a vállalatok 26 százaléka, utóbbit pedig a vállalatok 17 százaléka fontolgatja.

Kompetenciákkal való elégedettség

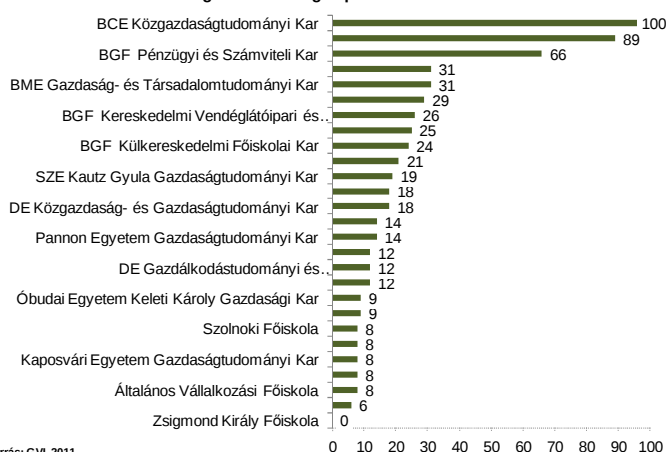
A kutatás során a megkérdezettek elmondhatták véleményüket a friss diplomások készségeivel, képességeivel, ismereteivel kapcsolatos elvárásaikról, illetve elégedettségéről. Megállapítható, hogy a diplomás pályakezdőkkel szemben támasztott legfontosabb elvárás országos viszonylatban (95 pont) a precíz munkavégzés. A vállalatok nagyon fontosnak tartják ezen felül a az önálló munkavégzésre való képességet (91 pont), valamint a nagy munkabírást (90 pont) és a csapatban való dolgozás képességét (89 pont).

A vállalkozások pályakezdő diplomásokkal az interneten való eligazodás terén a leginkább elégedettek (88 pont). A technikai, számítástechnikai eszközök használata (78 pont)

A diplomások iránti munkaerő kereslet a versenyszektorban 2007-2012

Gazdasági karok országos presztízsszindex értékei

forrás: GVI 2011

Műszaki karok országos presztízsszindex értékei

forrás: GVI 2011

és a csapatmunkára való képesség (78 pont) szintén dobogósnak tekinthető a vizsgált 20 kompetencia közül.

A legnagyobb különbséget az elvárások és a tapasztalat között a gyakorlati szakmai jártasság (-22 pont), a precíz munkavégzés (-20 pont) és a képesség az önálló munkavégzésre (-20 pont) között mértük. Tehát ezeken a területeken a leginkább elégedetlenek a vállalatok a pályakezdő diplomásokkal. Másik véletlen az interneten való eligazodás (3 pont) és a társadalmi kérdésekben való jártasság (9 pont) tekinthető – itt „túlteljesítenek” a friss diplomások.

Felsőoktatási intézmények megítélése a versenyszektorban

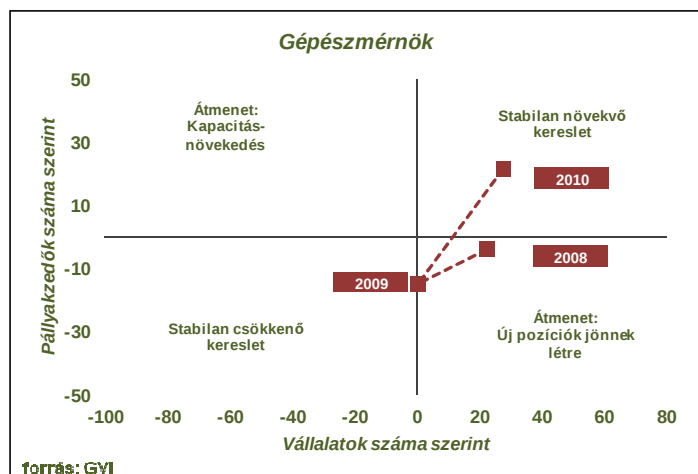
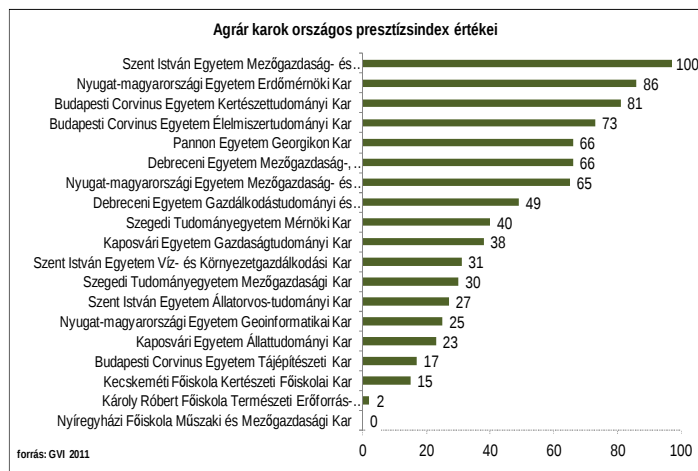
A felmérésekben azt is vizsgáljuk, hogy az üzleti szférában – képzési területenként – mely felsőoktatási intézményeknek van jó hírnevük, tekintélyük, azaz a pályakezdőket foglalkoztató cégek szemszögéből mely egyetemi karok büszkélkedhetnek nagyobb presztízzsel. (A mutató nem a közvetlen tapasztalatokat fejezi ki, hanem az intézmények ismertségével és elismertségével kapcsolatos általánosabb véleményeket tükrözi.)

A gazdasági képzések közül a Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kara és a Gazdálkodástudományi Kar állnak első helyen – előbbi országos presztízse 100 pontos, utóbbié pedig 89 pontos értékkel jellemezhető. Előbbiektől lemaradva, 66 ponttal következik a harmadik helyen lévő Budapesti Gazdasági Főiskola Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kara.

A műszaki képzések közül a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépészmérnöki Kara és a Villamosmérnöki és Informatikai Kara áll az első két helyen – előbbi országos presztízse 100 pontos, utóbbié pedig 47 pontos értékkel jellemezhető. Előbbiektől lemaradva, 36 ponttal következik a harmadik helyen lévő Miskolci Egyetem Gépészmérnöki és Informatikai Kara.

Az agrárképzések közül a Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kara és Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara áll az első két helyen – előbbi országos presztízse 100 pontos, utóbbié pedig 86 pontos értékkel jellemezhető. Előbbiektől lemaradva, 81 ponttal következik a harmadik helyen lévő Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kara.

Az informatikai képzések közül a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Kara és Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kara áll az első két helyen – előbbi országos presztízse 100 pontos, utóbbié pedig 49 pontos értékkel jellemezhető. Előbbiektől lemaradva, 35 ponttal következik a harmadik helyen lévő Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kara.

Makrogazdasági tendenciák: a német gazdasági helyzet

A német statisztikai hivatal legfrissebb adatai szerint 2011 negyedik negyedévében Németországban 0,2 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék. Emellett 2011 őszén jelentősen csökkent az ipari termelés is. Ugyanakkor a külkereskedelemben nincsenek lassulásra utaló jelek, az export novemberben 2,5 százalékkal nőtt az egy hónappal korábbihoz képest. Emellett a német kivitel 2011-ben először haladta meg az ezermilliárd eurót és az importvolumen is rekordot döntött.

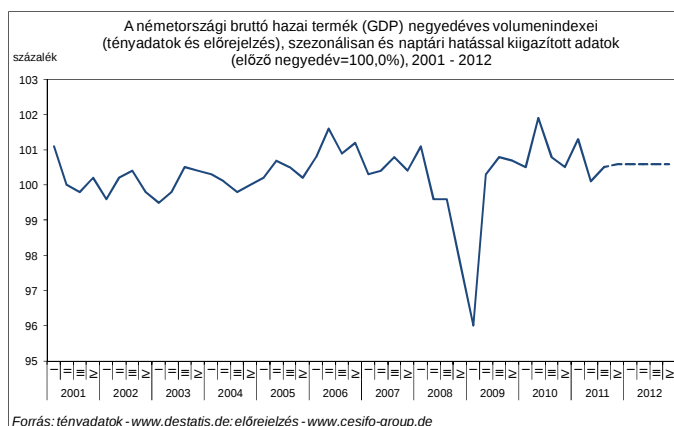
A német jegybank februári jelentése szerint tavasszal már növekedésbe fordulhat a német gazdaság, mivel a növekedési kilátások számottevően javultak. A Barclays Capital elemzése szerint 2012-ben trendforduló várható, az első negyedévben 0,1 százalékkal nőhet a német GDP. Az idén az év egészét tekintve a Die Weltnek nyilatkozó elemzők és a Barclays-előrejelzés szerint is 0,5 százalékos növekedés várható. A folyamatok alakulása nagyban függ attól, hogy sikerül-e megfékezni az euróövezeti államadósság-válságot.

Gazdasági helyzet

A német statisztikai hivatal legfrissebb, előzetes adatai szerint 2011 negyedik negyedévében megállt a német gazdaság növekedése. A negyedéves adat szerint 0,2 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék az utolsó negyedévben. Az adat minimálisan múlta felül az elemzők várakozásait, a konszenzus ugyanis -0,3 százalék volt. A harmadik negyedéves indexet enyhén felfelé, 0,5 százalékról 0,6 százalékra módosították a statisztikusok. Az éves alapú index 1,5 százalékos növekedést jelzett, ami egy százalékpontos lassulást jelent a harmadik negyedévhez képest.

Németországban novemberben jelentősen csökkent az ipari termelés, az október-novemberi időszakot együttesen pedig másfél százalékos az elmaradás az előző évhez képest. Az ipar rendelésállománya is visszaesett, a novemberi csökkenés 4,5 százalékos volt. Ugyanakkor a külkereskedelemben egyelőre nincsenek lassulásra utaló jelek, az export novemberben 2,5 százalékkal nőtt az egy hónappal korábbihoz képest. A munkanélküliség csökkenése és a lakossági fogyasztás ezzel párhuzamosan haladó növekedése is mérsékli a visszaesést. Ráadásul meglepetést okozhat az enyhe decemberi időjárás: lehet, hogy az építőipar teljesítménye nem csökkent az ilyenkor megszokott mértékben.

Németország számára ráadásul előnyöket is jelent a válság, mindenekelőtt az államháztartás finanszírozása szempontjából: február közepén a német államadósság kezelő központ negatív kamatra szerzett forrást a piacon, amire soha korábban nem volt példa. Több mint 4 milliárd euró értékben bocsátottak ki hat hónapos lejáratú papírokat, a hozam mínusz 0,0122 százalék volt, vagyis a befektetők ekkora kamatot fizetnek azért, hogy az állampapírpiacon

megrázó válság közepette rendkívül biztonságosnak számító német papírokból tarthatják a pénzüket.

Export

A német kivitel 2011-ben először haladta meg az ezermilliárd eurót, elsősorban a feltörekvő és a kelet-európai országok keresletnövekedésének köszönhetően. A statisztikai adatok szerint az export 11 százalékkal nőtt 2010-hez képest, és 1060 milliárd eurót tett ki. Eközben a német gazdaság igényeinek növekedésével az import is történelmi rekordot döntött: a bevétel 13,2 százalékkal 902 milliárd euróra bővült, amekkora eddig még sohasem volt, és majdnem százmilliárd euróval több az eddigi, 2008-ban regisztrált eddigi legjobbnál. Ugyanakkor némi aggodalomra ad okot, hogy az év vége felé lassult az ütem: a német cégek külföldi eladásai 4,3 százalékkal visszaestek az előző hónaphoz képest, elsősorban az euróövezeti országok problémái miatt. Ennél nagyobb csökkenés csak az előző válság csúcspontján, 2009 januárjában volt.

Elemzői várakozások

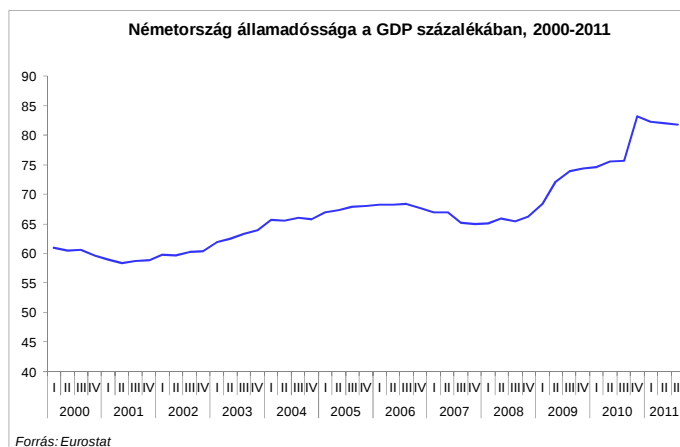
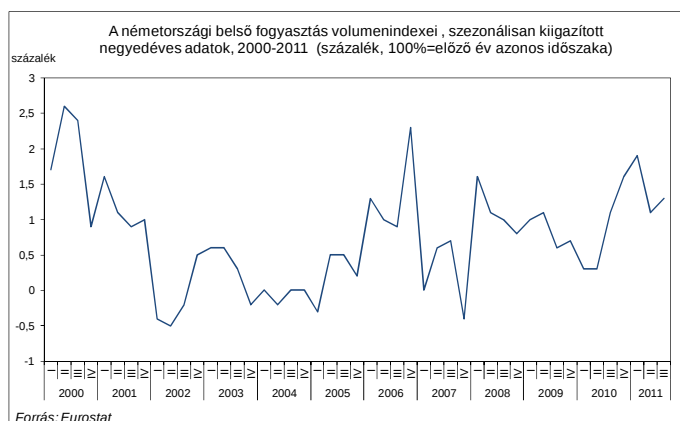
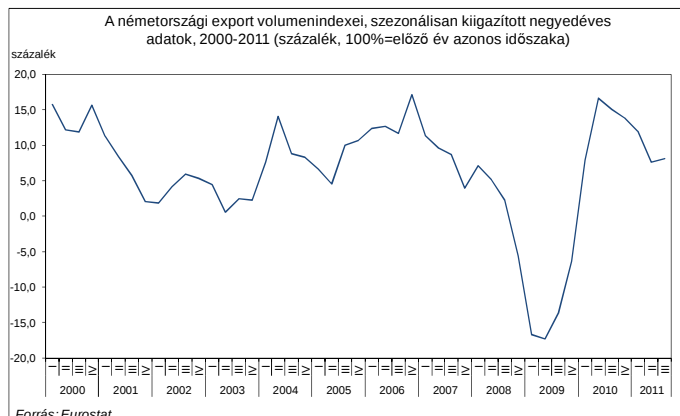
A német jegybank februári jelentése szerint tavasszal már növekedésbe fordul a német gazdaság. Az alapvetően exportorientált német gazdaság lendületét az idei első negyedévben még érzékelhető „külgazdasági fékerő” tartja majd vissza, de tavaszra a ciklikus tényezők növekedésösztönző hatása kerekedik felül.

A német gazdasági növekedés kilátásai az utóbbi időben számottevően javultak a Bundesbank elemzői szerint, akik úgy látják, hogy az építőipari kereslet élénk növekedése belátható időn belül erőteljes lökést ad a gazdasági növekedésnek. A lakossági fogyasztás a tavalyihoz hasonlóan az idén is jelentős mértékben hozzájárul majd a gazdasági növekedéshez. A stabil munkaerő-piaci helyzet biztonságot nyújt a fogyasztóknak. A rekord alacsony 1,0 százalékos irányadó eurókamattal sokkal inkább a beruházásoknak kedvez, mint a megtakarításoknak – áll az előrejelzésben.

A Bundesbank szakértői feleslegesnek tartanak Németországban bármiféle milliárdos konjunktúraélénkítő programot, mivel azt a konjunkturális kilátások egyáltalán nem indokolják. A német gazdaság saját erejéből is képes túltenni magát az átmeneti gyenge fázison, mégpedig legkésőbb az idén tavasszal. A Bundesbank szerint konjunktúraélénkítő állami beavatkozást még egy jelentősebb lassulás sem tenne indokoltá.

A Barclays Capital szerint 2012-ben trendforduló várható, az első negyedévben 0,1 százalékkal nőhet a német GDP.

Ugyanakkor egy másik felmérés, a Die Welt című lap elemzői körkérdése alapján a visszaesés a január-márciusi időszakban is folytatódhat, vagyis recesszióba sülyedhet az Európai Unió legnagyobb gazdasága.

Az idén az év egészét tekintve a Die Weltnek nyilatkozó elemzők és a Barclays-előrejelzés szerint is szerény, 0,5 százalékos növekedés várható. A folyamatok alakulása nagyban függ attól, hogy sikerül-e megfékezni az euróövezeti államadósság-válságot. Az elemzők a legnagyobb kockázatot a vállalati és lakossági hitelezés területén látják.

Az elemzői várakozásokat messze meghaladóan emelkedett a német ZEW intézet gazdasági bizalmi indexe. A várakozások optimisták voltak, a januári -21,6 pont után -11,8 pontot valószínűsítettek az elemzők. Ezzel szemben az index +5,4 pontra ugrott februárban. Tavaly május óta most először került pozitív tartományba a mutató.

Hatás a magyar gazdaságra

A német gazdaság növekedési kilátásai igen fontos információk a magyar vállalkozások számára, mert a magyar export legfőbb piaca Németország. A magyar exportőrök szállításai és a teljes magyar kivitel közvetlenül összefügg a német gazdaság állapotával. A legnagyobb mértékben a félkész- és köztes termékeket, alkatrészeket szállító magyar cégek kilátásait befolyásolja a német gazdaság helyzetének alakulása.

Forrás: hvg.hu, ecoline.hu, napi.hu, nol.hu

Nemzetközi tendenciák

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi indexének értéke immár harmadik hónapja mutatott emelkedést 2012 januárjában. A vállalatok kissé kedvezőtlenebb jelenlegi üzleti helyzetről számoltak be, a közeljövőre vonatkozó várakozásaik azonban jelentős mértékben javultak. A GVI aszinkronitási indexe szerint az Ifo üzleti bizalmi indexét a múlt havinál nagyobb bizonytalanság jellemzi. A kutatók úgy látják, hogy a német gazdaság kedvező állapotban kezdi a 2012-es évet.

A francia statisztikai hivatal (INSEE) januári felmérésének eredményei azt mutatják, hogy a francia ipari konjunktúra kilátásai újfent romlottak. A vállalatvezetők véleménye alapján összeállított üzleti bizalmi index értéke három ponttal csökkent, így továbbra is jóval hosszú távú átlagos értéke alatt tartózkodik. A gazdasági fordulópontra mutatója még mindig kedvezőtlen konjunkturális helyzetet jelez. Emellett az általános kilátásokat jellemző index is igen alacsony szintűnek mondható.

Németország (Ifo)

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi indexe az előző két hónapban mutatott javulás után 2012 januárjában újfent pozitív elmozdulást mutatott. Bár a válaszadók jelenlegi üzleti helyzetüket a decemberinél némileg kedvezőtlenebbnek ítélik, a következő fél évre vonatkozó üzleti várakozások jelentősen pozitívabbakká váltak. Az Ifo szakértői úgy látják, a német gazdaság kedvezően alakul 2012 elején.

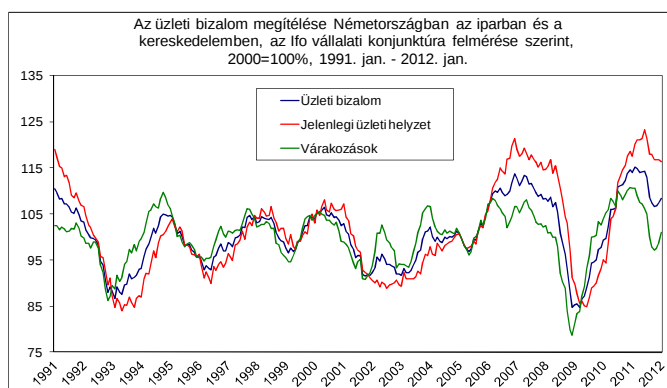
Az üzleti helyzet és a várakozások alakulása közötti rést mérő, a GVI által számított aszinkronitási index értéke növekedett januárban, tehát az üzleti bizalmi indexet nagyobb bizonytalanság jellemzi, mint a múlt hónapban.

Az ipari vállalkozások körében az üzleti bizalmi index értéke emelkedett. A jelenlegi üzleti helyzet megítélése enyhén javult az elmúlt havihoz képest, a következő hat hónapra vonatkozó kilátások pedig jóval pozitívabbak, mint decemberben voltak. Az exportkeresletet és a létszámbővítési terveket tekintve szintén derűlátóbbakká váltak a vállalatvezetők várakozásai. A kapacitáskihasználtság az ipar területén kissé alacsonyabb szintű, mint 2011 őszén volt, de még így is az átlagos szint feletti.

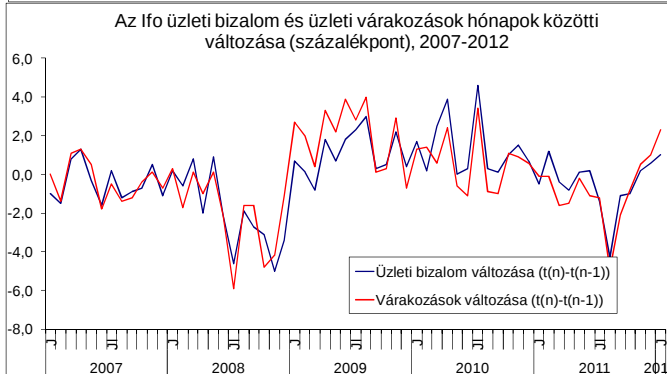
A kiskereskedelem területén a bizalmi index értéke csökkent. A kiskereskedők jelenlegi üzleti helyzete romlott decemberhez képest, és rövid távú üzleti kilátásaikat illetően is borúlátóbbakká váltak. A nagykereskedők körében az üzleti bizalom enyhén romlott. Bár a megkérdezettek még mindig nagyon pozitívnak látják jelenlegi üzleti helyzetüket, a mutató értéke kissé csökkent a múlt hónaphoz képest. A következő hat hónapra vonatkozó kilátásaik viszont derűlátóbbak, mint decemberben voltak.

Az üzleti bizalmi index az építőipar területén már harmadik hónapja mutat javulást. Bár a megkérdezett építőipari vállalkozók némileg kedvezőtlenebb jelenlegi üzleti helyzetről számoltak be, mint a múlt hónapban, a következő féléves várakozásaik azonban optimistábbakká váltak.

Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de>)

Forrás: www.cesifo.de

Forrás: saját számítás a <http://www.cesifo.de> adatok alapján

Forrás: saját számítás a <http://www.cesifo.de> adatok alapján

Franciaország (INSEE)

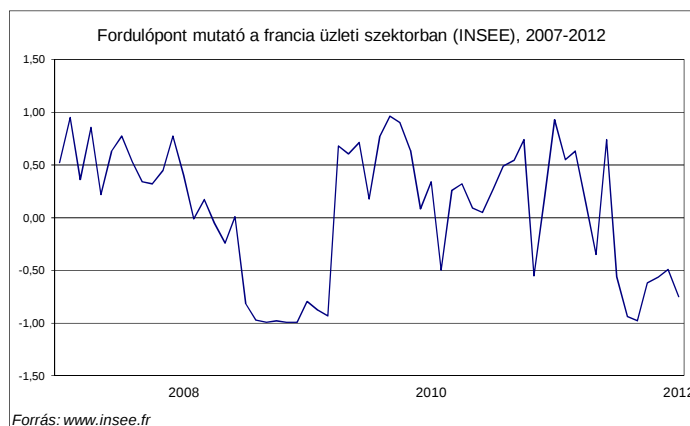
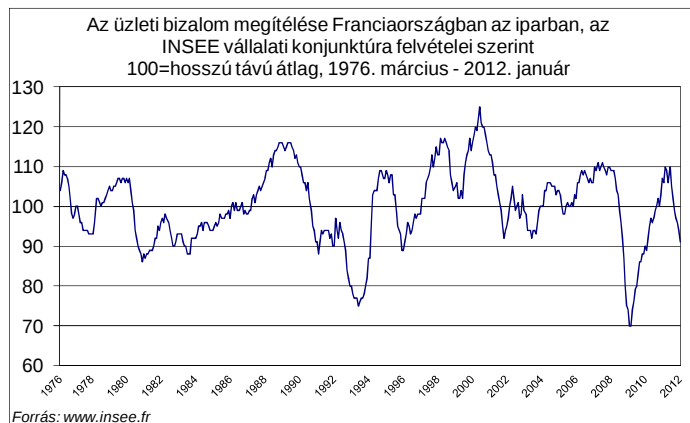
A francia statisztikai hivatal (INSEE) felmérése alapján a januárban megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzetének 2011 júliusa óta tartó romlása tovább folytatódott: az INSEE üzleti bizalmi indexe három ponttal csökkent a decemberi értékhez képest. A mutató jóval hosszú távú átlagos értéke alatt helyezkedik el.

A gazdasági fordulópont mutatója a kedvezőtlen konjunkturális helyzetet jelző zónában maradt.

Az ipari vállalatok vezetői úgy látják, hogy elmúlt időszak kibocsátásuk januárban csökkent, és a vélemények egyenlegmutatója jóval hosszú távú átlagos értéke alatt maradt. A késztermék-készletek volumene a vállalatvezetők megítélése szerint átlagos szintje felett maradt. A hazai és export-rendelésállományra vonatkozó mutatók értéke észrevehetően csökkent és továbbra is alacsony szinten tartózkodik. Az export-rendelésállomány mutatója decemberben enyhén növekedett, de még így is alacsony szintűnek mondható.

A francia gazdasági növekedés a következő három hónapban várhatóan lassulni fog: a vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisa (mely a következő hónapok üzleti kilátásait összegzi) januárban jelentősen romlott. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitásra vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – igen alacsony, jóval hosszú távú átlagos értéke alatt található szinten maradt.

Forrás: INSEE (<http://www.insee.fr>)

Írta: Makó Ágnes (elemző, GVI)
E-mail: agnes.mako@gvi.hu

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az
alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2012 / február, Budapest,
2012-02-25